

Nr 88.

Ankom till riksdagens kansli den 18 april 1944 kl. 1 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående redovisning av statens utgifter för de kungl. slotten m. m.

(1:a avd.)

I propositionen nr 228 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 10 mars 1944, föreslagit riksdagen godkänna de allmänna grunder för uppställning av riksstatens första huvudtitel samt för ordnande av fastighetsredovisningen och fastighetsförvaltningen för de kungl. slotten, som departementschefen i berörda statsrådsprotokoll förordat.

Genom riksdagens skrivelse av den 1 december 1809 är Konungen tillförsäkrad dels ett årligt anslag till bestridande av kostnaderna för Kungl. Maj:ts hovhållning, dels dispositionsrätten till vissa slott med tillhörande parker och trädgårdar. Samtidigt därmed har riksdagen åtagit sig att bestå erforderliga medel för slottens underhåll och vård samt för avlöning till den för slottens skötsel erforderliga personalen. Den budgetmässiga redovisningen av sistberörda kostnader sker fortfarande i huvudsak enligt de riktlinjer som fastställdes vid 1844/45 års riksdag, bortsett från att anslagen till de s. k. lustslotten numera sammanförts till ett anslag. Det är uppenbart, framhåller departementschefen, att de för hundra år sedan för slottsstaten fastställda redovisningsprinciperna numera äro föråldrade.

Departementschefen har härefter meddelat, att inom finansdepartementet för närvarande pågår en utredning rörande dessa spörsmål. I avsikt att, med iakttagande av de vid 1809/10 års riksdag för första huvudtitelns uppställning fastställda grundreglerna, åstadkomma en klarare redovisning och en efter nutida förhållanden bättre avpassad förvaltningsorganisation ha därvid framlagts följande *principförslag*:

1) Anslaget till ved och kol för de kungl. hoven föreslås skola överföras till huvudtitelns andra avdelning, slottsstaten, samt för varje år beräknas med utgångspunkt från medelsbehovet. Detta innebär, att nuvarande för detta ändamål avsedda ordinarie anslag och förstärkningsanslag sammanföras till ett anslag samt att för detta anslag skall tillämpas samma redovisningsskyldighet som för övriga anslag under slottsstaten.

2) Underhållskostnaderna för Strömsholms och Rosersbergs slott förutsätts skola bestridas av försvarsväsendets fastighetsfond, vilket bör ske utan rubbning av Hans Maj:t Konungens dispositionsrätt till slotten under Dess livstid.

3) De under slotten lydande skogs- och jordbruksegendomarna föreslås i enlighet med bestämmelserna i 1809 års beslut skola överföras till domänfonden. Undantag göres dock för Drottningholms kungsgård, som fortfarande anses böra i sin helhet lyda under slottsförvaltningen vid Drottningholm; därvid förutsättes, att kungsgårdens kapitalvärde kan upptagas till redovisning å domänfonden, vilken härvid skulle tillföras en ersättning motsvarande ränta å samma kapitalvärde. Förslaget förutsätter, att anslagen till slottsstaten höjas med ett belopp motsvarande ifrågavarande egendomars avkastning.

4) Fastighetsredovisningen vid slotten förutsättes skola ske enligt de för statens allmänna fastighetsfond gällande reglerna, vilket innebär, att slotten med tillhörande byggnader och markområden komma att redovisas som tillgångar i statsbokföringen samt att medel till slottens reparation och underhåll anvisas under statens allmänna fastighetsfond. Underhållsmedlen böra i så fall äskas efter förslag av byggnadsstyrelsen.

5) Överskottsmedlen från dels djurgårdskassan, dels hyresverksamheten vid slotten böra såsom inkomster tillföras fastighetsfonden.

6) För de kungl. slottens uppvärmning, belysning, renhållning och bevakning samt för slottsförvaltningarnas avlöningar och övriga omkostnader föreslås särskilda anslag skola anvisas under första huvudtitelns andra avdelning. Dessa anslag böra disponeras av ståthållarämbetena.

7) De byggnadstekniska frågorna böra handläggas av byggnadsstyrelsen i samråd med riksmarskalksämberet. Byggnadsstyrelsen bör fastställa generalplan samt bestrida kostnaderna för byggnadsunderhållet. Förhållandet mellan byggnadsstyrelsen och ståthållarämbetena kommer i så fall att bli reglerat på samma sätt som förhållandet mellan byggnadsstyrelsen och länsstyrelserna nu är ordnat i fråga om länsresidensen.

8) Den nuvarande djurgårdsförvaltningen påverkas icke av dessa förslag i vidare mån än att dess överskottsmedel skulle inlevereras till byggnadsstyrelsen i stället för till statskontoret.

9) Haga och Ulriksdals slotts försäljningsmedelsfonder föreslås skola tills vidare reserveras för tillgodoseende av vissa eftersatta underhållsarbeten.

Efter att hava kommenterat ifrågavarande förslag har *departementschefen* anfört följande.

Sedan riksmarskalksämberet förklarat sig i princip icke hava något att erinra mot en sådan omläggning av riksstatens första huvudtitel som den här föreslagna och då de framlagda förslagen synas vara ägnade att i flera hänseenden medföra avsevärda fördelar, finner jag önskvärt, att den ifrågasatta omläggningen snarast genomföres. Detta torde förutsätta, att riksdagen redan nu beredes tillfälle taga ställning till de här berörda principfrågorna. Slutligt förslag i ärendet torde i så fall kunna föreläggas 1945 års riksdag i anslutning till äskandet av de under första huvudtiteln uppförda anslagen. Därvid få till prövning upptagas även de frågor rörande byggnadsstyrelsens personalbehov, till vilka omläggningen eventuellt kan ge upphov.

De spörsmål som uppkomma vid den närmare utformningen av här framlagda redovisningsförslag torde böra bli föremål för ytterligare övervägande i samband med den fortsatta utredningen i ärendet. Jag förutsätter givetvis, att ingen rubbning av de personliga rättigheter och förmåner som

tillkomma Hans Maj:et Konungen skall ske vid genomförandet av förslagen. De löner och pensioner, som nu utbetalas från anslagen till de kungl. slotten, torde böra likställas med nämnda rättigheter och förmåner.

Till frågan huruvida Strömsholms och Rosersbergs slott skola hänföras till statens allmänna fastighetsfond eller försvarsväsendets fastighetsfond, är jag icke nu beredd att taga ställning.

Jag anser mig i detta sammanhang böra erinra om att förutom de kungl. slotten även sådana kulturhistoriskt betydelsefulla byggnader som Riddarholmskyrkan och de kungl. teatrarna hittills icke upptagits till redovisning å fastighetsfonden. Därest redovisningen av slotten nu ordnas i enlighet med var jag här förordat, bör även frågan om redovisningen av nämnda byggnader upptagas till förnyad prövning.

Vid handläggningen av dessa spörsmål har jag samrått, förutom med riksmarskalksämberet, jämväl med representanter för byggnadsstyrelsen, riksräkenskapsverket och domänstyrelsen.

Utskottet är ense med departementschefen om att de för slottsstaten fastställda redovisningsprinciperna numera måste anses vara föråldrade. I syfte att bringa de för slottsstaten avsedda anslagen i närmare överensstämmelse med i övrigt tillämpad budgetteknik ha inom finansdepartementet utarbetats vissa av departementschefen förordade förslag till omläggning av första huvudtiteln. Utskottet, som vill erinra att nämnda huvudtitel icke berörts av de budgetomläggningar, som förekommit under senare år, får framhålla, att utskottet icke haft något att erinra mot de i propositionen angivna principiella riktlinjerna för huvudtitelns uppställning m. m.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må godkänna de allmänna grunder för uppställning av riksstatens första huvudtitel samt för ordnande av fastighetsredovisningen och fastighetsförvaltningen för de kungl. slotten, som departementschefen i statsrådsprotokollet över finansärenden för den 10 mars 1944 förordat.

Stockholm den 18 april 1944.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Joh. Nilsson* i Malmö, *Oscar Olsson, Pauli, Sven Larsson, Bäcklund, Holmström, Heiding, Gustaf Karlsson, Carlström, von Heland* och *Emil Petersson*; samt

från andra kammaren: herrar *Törnkvist, Eriksson* i Stockholm, *Svensson* i Grönvik, *Bergström, Danielsson, Pettersson* i Dahl, *Holmdahl, Wallentheim, Viklund, Staxäng, Lindholm* och *Åkerström*.